

Nr 18.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1918 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om stadgande av viss skyldighet för ägare eller innehavare av skogbärande mark, som gränsar till annans åker.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Persson i Norrköping, Gezelius, Rogberg, Alexanderson*, von Sydow, Olsson Lars*, Hult, Permansson*, Tengvall, Pettersson i Bjälbo, Lindley, Ernst*, Holmdahl, Strid, Helger och Johanson i Gäre.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom andra kammaren väckt, till laguskottet hänvisad motion, nr 209, har herr *Sven Bengtsson i Norup* hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att ägare eller innehavare av skogbärande mark skall, där grenar från träden skjuta över gränsen till annans åker, vara skyldig borthugga dessa; samt att vederbörande utskott måtte föreslå de förändringar i gällande lag, som betingas av ovanstående förslags genomförande.»

Till stöd för sin ifrågavarande hemställan har motionären anført följande:

»Det torde vara angeläget för hela vårt folk att under de närmaste åren icke blott av den nu odlade jorden i vårt land utvinna, vad ske kan, utan även genom nyodling vinna ökad areal att beså. Ett område, som härutinnan ej bör förgätas, utan som lätt nog kan göras fruktbarande, är delar av en jordbrukares åker, som gränsar intill en annans skogsmark, där denna är bevuxen med stor grenrik skog. Åkerjorden längs denna skog på 10 à 15 meters bredd ger ringa eller ingen skörd, enär grenarna från skogen hindra både sol och regn att giva växtligheten på den utsådda arealen, och därför föredrager lantbrukaren mången gång att ej beså denna jord, ty då inbesparas utsäde, gödningsämnen och en del körslor, som i allmänhet äro mera värda än den lilla skörd, som kan inhämtas från dessa delar av åkrarna. Därtill kommer, att i de fall, då han besått dem, får han skörda endast mindrevärdig outvecklade kärna, s. k. grönskott, som på grund av skug-

*Motionärens
motivering.*

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 9 saml. 12 häft. (Nr 18).

gan ej mognar förrän en tid senare än säden på den öppna åkern, men som dock i vanliga fall, då lien eller maskinen går över fältet, skördas samtidigt. Vid bärgningen och vid tröskningen blandas denna mindre-värdiga säd med den övriga av fullgod beskaffenhet och skämmer på detta sätt hela partiet, antingen detta nu skall användas till utsäde eller som handelsvara för förädling till mjöl, gryn och malt. Dessa förhållanden gälla även vid odling av gräs samt potatis eller andra rotfrukter. Under nu rådande kristidsförhållanden är det ett allmänt intresse, att alla hinder, som menligt inverka på skörderesultatet på våra åkrar, måste röjas undan, men det är även ett enskilt intresse både nu och under vanliga förhållanden, att en rättelse härutinnan kommer till stånd. I allmänhet sättes en gärdesgård eller ett dike i gränslinjen mellan tvenne jordägares arealer. Om nu den ene odlar säd eller potatis på sin jord, kan han hava berättigade anspråk på att grannen ej genom att låta skogen växa så nära gränsen, att dess grenar skjuta flera meter ut över hans åker, hindrar solens och regnets välgörande inflytande på växterna och därigenom omöjliggör en god skörd. Hans enskilda rätt måste därigenom bli kränkt. Med god vilja kan detta såväl allmänna som enskilda intresse genom en lagstiftning tillgodoses. Detta är för vår lagstiftning en nyhet men icke så för vissa andra länders. I lagberedningens förslag till ny jordabalk del 3 kap. 3 har beredningen påpekat, att i främmande lagar förekomma ej sällan regler om grannars rätt och skyldigheter t. ex. ifråga om rötter och grenar, som från träd inom en fastighets område skjuta in på en annans, men har icke ansetts behöfligt att upptaga ett dylikt stadgande i dess förslag. Ingen hade ju då en aning om de tider, vårt folk skulle gå till mötes, då det gäller att i all den utsträckning, vi förmå, utöka vår produktion av livsmedel. Det kan ju icke vara tal om, att jag vill föreslå någon åtgärd, som skulle förhindra den ene jordägaren att i sin skog låta trädrötterna tränga sig innanför grannens gräns och där suga till sig den växtnäring, som han påfört till att gynna sina kulturväxter, och jag är tveksam, om jag skall våga föreslå, att träd, som stå mycket nära ägogränsen till en annans åker, skola huggas bort, men jag är icke tveksam, om att de grenar, som skjuta in på en annans åker, böra tagas bort. Sedan må det bero på trädens ägare, om han vill hugga bort grenarna eller hugga ned hela trädet. Kunde denna lag komma till stånd så tidigt, att den kunde tillämpas före nästa vårsädd, vore det så mycket bättre, ty härigenom skulle tusentals hektar åker i vårt land, som nu giver intet eller litet utbyte, redan nästa skördeår bära full skörd.»

Frågan om reglering i lag av rättsförhållandet mellan grannar i det av motionären berörda hänseendet har redan tidigare varit föremål för riksdagens prövning. I en inom andra kammaren vid 1903 års riksdag väckt motion om ändring i 2 kap. 2 § byggningsbalken åsyftades sålunda åstadkommande av ett lagstadgande, varigenom en person, vilkens fastighet skadades av träd, växande å annans angränsande ägor, skulle berättigas påfordra borttagande av *träden, till den del de förorsakade sådan skada.*

I sitt över motionen avgivna utlåtande förklarade lagutskottet sig anse, att ett allmänt lagstadgande med det i motionen avsedda syftet varken vore lämpligt eller behövt. Då det enligt lagutskottets förmenande vore ett naturligt förhållande, att angränsande ägor i viss mån utövade inverkan på varandra, måste fastigheternas ägare i allmänhet finna sig i följderna därav. Av en konsekvent tillämpning av den princip, som låge till grund för motionärens framställning, skulle uppenbarligen följa alltför vittgående inskränkningar i förfoganderätten över fastigheter. Endast då synnerligen viktiga intressen å den ene fastighetsägarens sida krävde en inskränkning i den andres dispositionsrätt, hade sådan inskränkning ansetts böra i lag medgivas. Något dylikt intresse av större betydelse torde jämförelsevis sällan föreligga med hänsyn till träd å grannes mark. Från allmän synpunkt skulle utövat av en sådan befogenhet som den av motionären ifrågasatta ofta föranleda mera skada än gagn, särskilt i de delar av landet, där planteringar i rågångarna äro vanliga samt tjäna till såväl nytta som prydnad.

Motionen blev av riksdagen avslagen.

Vid 1910 års riksdag väcktes inom andra kammaren motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lagstiftning om ersättning för skada, som orsakades jordägare genom bland annat plantering å angränsande fastighet. I motionen framhöllo motionärerna att, även om de icke kunde fullt dela den åsikten, att en jordägare icke skulle få fritt bestämma över sin jord, då det bleve fråga om att plantera, så ansågo de dock, att han, om han genom detta sitt åtgörande vållade grannen skada eller förfång, borde vara skyldig till denne utbetala skäligen skadestånd.

Motionen avstyrktes av lagutskottet, som i allt väsentligt återopade, vad 1903 års lagutskott i sitt yttrande anförde. Två ledamöter av utskottet, herrar Lindhagen och Johansson i Mossebo, hemställde i avgiven reservation om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran att vid utarbetande av definitivt förslag till ny jordabalk måtte tagas under övervägande, huruvida ej hänsyn måtte kunna tagas därtill »att man ej får anses berättigad att onödigtvis utan egen avsevärd fördel eller trev-

nad genom plantering eller uppförande av byggnad uppenbarligen åstadkomma skada å grannes ägor».

Motionen blev av bägge kamrarna avslagen.

I förevarande motion föreslås införandet av lagbestämmelse om skyldighet för ägare eller innehavare av skogbärande mark att borthugga grenar, som från träd inom en fastighets område skjuta över gränsen till annans åker. Såsom motionären erinrat, har denna fråga varit föremål jämväl för lagberedningens uppmärksamhet. I den till Kungl. Maj:t den 9 oktober 1909 avlämnade tredje delen av förslaget till ny jordabalk yttrar sålunda beredningen efter att hava omnämnt, att i främmande lagar ej sällan förekomme regler om grannars rättigheter och skyldigheter i bland annat nu angivna hänseende, följande:

»Uttryckliga stadganden i dessa ämnen har beredningen icke ansett behöfligt eller lämpligt att upptaga i förslaget. I förhållanden av jämförelsevis så ringa betydelse synes det utan olägenhet kunna åttätts-tillämpningen överlämnas att efter de allmänna grunder, på vilka grannskapsrätten vilar, och rådande sedvänja i orterna slita möjligen uppkommande tvister; en uttrycklig reglering i lag skulle måhända giva upphov till stridigheter, där rättshaveriet men icke något verkligt intresse vore den drivande kraften.»

Utskottet kan instämma med beredningen häri. Om än förslaget ur den av motionären framförda synpunkten må finnas beaktansvärt, känner utskottet sig icke övertygat om nödvändigheten eller lämpligheten av ett ingripande från lagstiftningens sida på ifrågavarande ytterst begränsade område, så länge det rättsliga förhållandet mellan grannar i andra väsentliga avseenden lämnats utan reglering. I varje fall drager utskottet i tvivelsmål, att det praktiska gagn, som skulle vinnas av en bestämmelse i den av motionären föreslagna omfattning, komme att uppväga de jämväl ur naturskyddssynpunkt menliga påföljder, ett borthuggande av grenar på sätt av motionären ifrågasatts mången gång skulle medföra. Ett fastställande i lag av en sådan skyldighet, motionären föreslagit, kan utskottet alltså icke förorda.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 mars 1918.

På lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.